

Celem naukowym tej dwutomowej rozprawy była historia XVI i XVII-wiecznych tapiserii, związana z antwerpskim środowiskiem malarzy, kartonistów, tapisjerów i kolekcjonerów. Praca jest podsumowaniem badań zamkniętych w dwustuletnim przedziale czasowym. Antwerpia miasto portowe, była głównym, światowym rynkiem handlu tapiseriami, a nie jedynym centrum ich produkcji. Duży wpływ na rozwój produkcji kartonów do tapiserii, miało powstanie w Antwerpii warsztatu Pietera Coecke van Aelsta. Był wyjątkowym rysownikiem, malarzem, wpływowym wydawcą i prawdopodobnie największym antwerpskim projektantem tapiserii. Bozetto, modello i karton to kolejne fazy powstawania tapiserii, opisane w tej pracy. Multiwalentny charakter tapiserii znosił granice terytorialne, polityczne czy religijne. Antwerpia mogła pochwalić się szczególną i znakomitą reprezentacją malarzy. Poza mistrzami średniowiecza, którym atrybuowano projekty do tapiserii, pojawiły się takie nazwiska jak: Bernard van Orley, Pierre Coecke van Aelst, Michiel Coxcie, Jacques Daret, Roger van der Weyden, Jean Boeckhorst, Peter Paul Rubens, Antoon van Dyck, Jacques Jordaens - wszyscy powiązani z Antwerpią. Antwerpia była epicentrum innowacji artystycznych i tradycji rodzinnych firm. Punkty kulminacyjne tej pracy wytyczyli: Peter Paul Rubens i jego cztery serie tapiserii oraz siedem najważniejszych serii Jacques'a Jordaensa. Projekty Bernaerta Van Orley, Pietera Coecke van Aelsta oraz XVI-wiecznych antwerpskich protractors wymienionych w archiwach największego, międzynarodowego rynku handlu tapiseriami - antwerpskim Tapissierspand, stanowią znaczącą część tego opracowania. Tapissierspand umożliwiał kupującym i sprzedającym minimalizowanie ryzyka, poprzez wymianę informacji, oceny jakości, negocjowania cen i prowizji, czy udzielania kredytów. Był idealnym miejscem do zakupu gotowych tapiserii, produkowanych na wolny rynek, które załadowywano na statki w antwerpskim porcie i wysyłano zagranicznym klientom. Wiele rysunków do tapiserii było tworzonych przez artystów związanych oficjalnymi funkcjami na dworach. Takim był m.in. Peter Paul Rubens. Podstawowa literatura opisująca podjęty w tytule problem dotyczący Pietera Paula Rubensa i Jacques'a Jordaensa, jako kartonistów, wiązana jest z wieloma wybitnymi nazwiskami: T.P. Campbell, J. Blazkova, K. Brosens, D. Delmarcel, R. D'Hulst, J.S. Held, J. Denunce, J. i E. Duverger, M. Rooses, C. Ruelens i inni. Od 1980 roku nastąpił największy rozkwit studiów nad tapiseriami. Rozpoczęto wydawanie katalogów wystaw, jak i ważnych opracowań dotyczących kolekcji tapiserii w Europie i USA. Kreacje Jacques'a Jordaensa z moralizatorskimi konotacjami, były szczegółowo analizowane, m.in.: przez K. Nelson (Jacques Jordaens: Design for Tapestry, Turnhout 1998); K. Brosens, (The Story of Theodosius the Younger: a Rediscovered Tapestry Set by Jordaens and His Studio, Burlington Magazine, 149, 2007). Koszty produkcji tapiserii i ceny kolekcji powiązałam z rozwijającym się rynkiem popytu na dzieła starych mistrzów, a czego jednym ze znaczących przejawów było to, w jakim stopniu bogaci nabywcy zaczęli gromadzić ogromne kolekcje i artykułować wyrafinowane uznanie tapiserii. W podsumowaniu pracy omawiam znaczenie autorytetu i wpływ projektantów na tapiserie, które były niezwykle popularne w XVI i XVII wieku. Profesja kartonisty, przede wszystkim ilustruje rosnącą zbieżność i połączenie sztuki tkackiej i malarskiej w tym okresie. Tom II jest katalogiem wybranych projektów i kartonów tapiserii z uwzględnieniem autorów projektów, tytułów, dat i miejsc powstania, obecnej lokalizacji, techniki, bibliografii i opisu tapiserii. W pracy wykorzystane zostały najnowsze publikowane badania, dotyczące tapiserii związanych poprzez nazwiska projektantów, tapisjerów czy kupców z Antwerpią. Materiały ikonograficzne, pochodzą ze zbiorów muzealnych, zasobów prywatnych, a także tych umieszczonych na stronach internetowych.